

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

**на дисертаційну роботу Іванова Геннадія Сергійовича
«Механізм державного управління розвитком морських портів
України», представленій на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління за спеціальністю
25.00.02 – механізми державного управління у спеціалізовану
вчену раду Д 11.107.01 Донецького державного університету
управління Міністерства освіти і науки та України**

На підставі вивчення дисертації Іванова Г.С. на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління і автореферату, опублікованих за темою кандидатської дисертації наукових праць та матеріалів щодо практичного впровадження результатів дисертації слід констатувати наступне.

Актуальність обраної теми

Оновлена Морська доктрина України на період до 2035 року передбачає інтенсифікацію розвитку морської індустрії на основі сучасних технологій та перетворення її на потужний сектор економіки, з посиленням інтеграційних зв'язків зі світовим морським співтовариством, забезпеченням сталого розвитку морської індустрії та приморських регіонів країни, виконанням соціальних і культурних завдань, пов'язаних із морською діяльністю, збереженням біологічного та ландшафтного різноманіття Чорного та Азовського морів.

Україна має сприятливі умови для розвитку морської діяльності, проте негативний вплив процесів, характерних для всієї економіки країни, спричиняє загострення комплексу економічних, соціальних та інших проблем, зумовлює різке зниження обсягів виробництва у сфері морської діяльності. Морські порти є однією з найважливіших з'єднувальних ланок національної транспортної та виробничої інфраструктури з європейською та світовою.

Разом з тим, наголошується на необхідності розв'язання проблеми розвитку морських портів, шляхом підвищення ефективності інвестування

економіки; зменшення обмежень для впровадження регіонально-транспортних комплексних проектів; підвищення рівня впровадження міжнародних стандартів у діяльність державних органів у морських портах, створення сучасного нормативно-технічного забезпечення для проектування портів та водних шляхів тощо.

Не малу роль в цьому повинні також відігравати і органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, які за допомогою відповідних засобів і способів мають реалізовувати зважену політику на місцевому рівні.

Тому проведення фундаментальних досліджень і розробка методичних підходів з метою удосконалення існуючих механізмів державного управління розвитком морських портів України сьогодні є надзвичайно актуальним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана в межах комплексних наукових досліджень Донецького державного університету управління. Відповідно до тематики дослідження, автор взяв участь у виконанні наступної фундаментальної теми: «Теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління на центральному, регіональному, галузевому рівнях, в різних сферах суспільного життя» (номер державної реєстрації 0110U002889), де автором досліджено аспекти вдосконалення механізмів державного управління розвитком морських портів України, визначено стратегічні пріоритети розвитку морської інфраструктури України, обґрунтовано концепцію державного управління розвитком морських портів України.

Використання результатів дисертаційного дослідження при розробленні зазначеної теми, безумовно, свідчить про актуальність, важливість та значущість питань, які вирішуються в дисертаційній роботі.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій

Структура дисертації є обґрунтованою, переконливою, логічно витриманою, що дало можливість автору розкрити зміст проблеми,

дослідити її теоретичні й практичні аспекти, зробити висновки та сформулювати пропозиції.

У дисертаційній роботі розглянуто та вирішено коло завдань, що дозволило здобувачеві досягти мети дисертаційної роботи, привести свій погляд на вирішення науково-практичного завдання, що розглядається, та обґрунтувати свої пропозиції по її вирішенню.

Наукова новизна дисертаційної роботи визначається сукупністю теоретичних та практичних положень щодо удосконалення механізму державного управління морських портів України.

Аналіз дисертаційної роботи, опублікованих праць Іванова Г.С. дозволяє стверджувати про достатній ступінь обґрунтованості та наукову достовірність викладання результатів дослідження. Висновки виходять зі змісту роботи, рекомендації можуть бути використанні у практичній діяльності органів виконавчої влади на різних рівнях: державному, регіональному, місцевому, а також в навчальному процесі вищих навчальних закладів України.

Дисертація та автореферат виконані на високому теоретичному і методичному рівні. Виправданим необхідно вважати часте цитування інших дослідників, що досліджували суміжні наукові проблеми. Це суттєво збагатило дисертаційне дослідження і дозволило оцінити стан наукової проблематики, що досліджувалася.

В процесі дослідження автор вирішує низку наукових завдань за допомогою адекватних методів і підходів, а саме: абстрактно-логічний метод, систематизація, узагальнення (при аналізі теоретичних підходів до державного управління розвитком морських портів і формулюванні висновків дослідження); порівняльного аналізу (при зіставленні зарубіжного і вітчизняного досвіду державного управління розвитком морських портів України); статистичного аналізу (при виявленні тенденцій динаміки показників функціонування морських портів України); рангової кореляції Ч. Спірмена (при виявленні впливу державного управління на показники фінансового результату діяльності морських портів України), системний підхід, структурно-функціональний метод, ієрархічне упорядкування (при

формуванні концепції і удосконаленні механізму державного управління розвитком морських портів України); комплексний підхід (при обґрунтуванні наукових рекомендацій щодо удосконалення правового та організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком морських портів України).

Дослідження теоретичних і методичних положень дисертаційної роботи ґрунтуються на загальнонаукових принципах проведення комплексних досліджень, роботах провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з питань управління процесами розвитку морських портів, державного та стратегічного управління.

Сформульовані Г.С. Івановим наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на комплексному аналізі наукової літератури, а також на опрацюванні великого масиву емпіричного матеріалу. Матеріал викладено у відповідності до плану роботи. Висновки за розділами та загальні висновки дисертації відображають зміст викладеного матеріалу.

Основні положення, висновки і рекомендації дисертації пройшли апробацію на наукових та науково-практичних конференціях різних рівнів в різних регіонах України у 2016–2018 рр.).

Зміст дисертації, ступінь її завершеності, зауваження щодо оформлення

Подана на опонування дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, викладених на 238 сторінках друкованого тексту, у тому числі 23 таблиці, 13 рисунків. Робота містить 5 додатків на 17 сторінках і список використаних джерел із 223 найменувань на 25 сторінках.

Структурні частини дисертаційної роботи Іванова Г.С. внутрішньо пов'язані між собою і становлять органічну єдність. Зміст дисертації відповідає обраній темі, характеризується логічністю та комплексністю. Оформлення дисертаційної роботи відповідає державним стандартам. Дисертаційна робота написана професійним науковим стилем. Наукові положення та висновки, представлені у дисертації, є обґрунтованими та детально розкриті в рукопису. Результати вирішення поставлених завдань

складають цілісне та завершене дослідження.

За змістом дисертаційна робота Іванова Г.С. відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Автореферат дисертації розкриває основні її положення, є ідентичним за структурою та змістом дисертації. Текст автореферату у повному обсязі відповідає змісту та основним положенням дисертаційної роботи. Оформлення дисертації та автореферату відповідає вимогам ДАК України.

Оцінка повноти викладення дослідження в опублікованих роботах

Основні наукові положення, висновки та рекомендації автора опубліковано в 16 наукових працях, зокрема, у розділах двох монографій, 7 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, з яких 3 статті у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, 6 публікації у матеріалах конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 7,13 др. арк., з яких 6,04 др. арк. належать особисто авторові.

В тематиці опублікованих наукових праць здобувача відображено сутність отриманих результатів, їх наукову новизну.

Опубліковані роботи повністю відповідають встановленим вимогам.

Наукова новизна дисертаційної роботи

Наукова новизна дослідження полягає у поглибленні теоретичних основ, розвитку методичних підходів і обґрунтуванні організаційних засад удосконалення механізму державного управління розвитком МПУ як елементів транспортної інфраструктури країни і як суб'єктів господарювання

До положень, що характеризуються науковою новизною, слід віднести такі положення:

У дисертаційній роботі автором було удосконалено:

комплекс напрямів оптимізації системи державного управління розвитком морських портів України;

концептуальні засади державного управління розвитком морських портів України, які представлені у вигляді цілісної траєкторної концепції;

механізм державного управління розвитком морських портів України, що, на відміну від існуючого, передбачає посилення маркетингової, інституціональної, економічної складових державного управління розвитком МПУ і ґрунтується на функціональній основі стратегічного управління;

комплекс правового й організаційно-методичного забезпечення реалізації механізму державного управління розвитком морських портів України, який ґрунтується на визначених стратегічних цілях Дорожньої карти реалізації оновленої Транспортної стратегії України і передбачає прийняття змін до Транспортної стратегії України;

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади державного управління розвитком морських портів за рахунок ідентифікації двох форм (суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної) взаємодії органів державного управління розвитком морських портів і суб'єктів портової діяльності, виявлення світових тенденцій проведення портових реформ і трансформації форм і методів державного управління розвитком морських портів;

наукова аргументація теоретико-методичних положень щодо трансформації механізму державного управління розвитком морських портів України;

інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління розвитком морських портів України за рахунок застосування методу рангової кореляції Ч. Спірмена й обґрунтування наукового підходу до підвищення дієвості державного управління розвитком морських портів України.

В цілому, слід зазначити, що дисертаційна робота Іванова Г.С. «Механізм державного управління розвитком морських портів України» є завершеним науковим дослідженням, яке містить теоретичні та практичні розробки і конкретні пропозиції.

Значення дослідження для економічної науки і практики

Сформульовані у дисертації основні наукові положення, висновки і

пропозиції мають наукове і практичне значення, оскільки у сукупності створюють теоретико-методичне підґрунтя щодо удосконалення механізму державного управління морських портів України.

Отримані результати доведені до рівня практичних рекомендацій і являють собою методичну базу вирішення проблем управління морськими портами.

Результати дисертаційного дослідження, наукові висновки, практичні рекомендації впроваджені у діяльність Маріупольської міської ради в частині оптимізації взаємодії з суб'єктами портової діяльності і розвитку організаційних засад взаємодії з ДП «Маріупольський морський торговельний порт» в процесі формування місцевих програм розвитку (довідка від 21.06.2018 р. № 27.2–30909-08); Державного підприємства «Маріупольський морський торговельний порт» в частині реалізації наукових рекомендацій щодо підвищення доходності підприємства і використання державно-приватного партнерства при реалізації програми диверсифікації діяльності порту (довідка від 15.08.2018 р. № 25–16/83); Дніпро-Бузького морського порту ТОВ «МГЗ» стосовно впровадження організаційно-методичного забезпечення в діяльність порту (довідка від 22.11.18 р.).

Представлені в дисертаційній роботі науково-методичні розробки використовуються в навчальному процесі Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України при викладанні курсів «Публічне адміністрування» та «Логістична інфраструктура», «Інфраструктурне забезпечення економічних систем» (довідка від 02.11.2018 р. № 11-01.04/641).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних у дисертації результатів, слід відмітити ряд недоліків роботи та висловити окремі критичні зауваження.

1. Зважаючи на те, що автором удосконалено комплекс напрямів оптимізації системи державного управління розвитком МПУ, який враховує ключові риси стратегічного управління, в 1-му розділі слід було привернути

більше уваги дослідженню та розгляду засад і принципів стратегічного управління.

2. В другому розділі роботи, параграф 2.1 (стор. 81-100) при здійсненні аналізу стану розвитку морських портів України за базу статистичних показників діяльності морських портів прийнято 2015 рік. Проте, для більш поглибленого уявлення закономірностей функціонування морських портів, доречним було б здійснити аналіз, скажімо, за останні десять років.

3. В параграфі 2.2. автор за результатами аналізу факторів впливу на стратегічний розвиток вітчизняних морських портів пропонує низку висновків стосовно напрямів удосконалення стратегічного управління їх розвитком (стор. 113-119). Однак, в тексті дисертації сутність запропонованих напрямів не розкрито в достатньому обсязі. Доцільно було б визначити пріоритетність напрямів та більш детально описати найбільш важливі з них.

4. В другому розділі роботи, параграф 2.3 проведено розгорнутий аналіз основних факторів впливу на стратегічний розвиток вітчизняних морських портів, що базується на використанні сучасного статистичного інструментарію та аналітичної інформаційної бази. Водночас результати авторської оцінки містять мало конкретики, в основному обмежуючись загальним фразами і висновками. Використання якісних методів дослідження, що ґрунтуються, зокрема, на експертних оцінках і особистому моніторингу здобувача, суттєво посилило б значимість отриманих результатів і підвищило б рівень їх достовірності.

5. При розробці пропозицій щодо формування концепції державного управління розвитком морських портів України (параграф 3.1. стор. 140-142), автор фокусує предмет уваги на відповідних рівнях та їх змістовному наповненні, проте значно більшу практичну цінність мали б пропозиції прикладного характеру, конкретні заходи втілення положень при реалізації концепції та більш детально відображений шлях отримання очікуваних результатів.

Наведені зауваження істотно не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження, відчутно не знижують наукового рівня й практичної корисності дисертації.

Загальний висновок по дисертаційній роботі щодо її відповідності встановленим вимогам

Дисертація Іванова Геннадія Сергійовича є, на наш погляд, науково завершеним, самостійно виконаним дослідженням, що має суттєву наукову новизну і безперечну практичну цінність. Автору вдалося досягти поставленої мети шляхом вирішення відповідних завдань, в результаті чого здійснене теоретичне узагальнення і розв'язання важливого науково-практичного завдання в галузі державного управління – удосконалення механізму державного управління розвитком морських портів України.

Тематика дисертаційного дослідження відповідає пріоритетним напрямкам розвитку науки і техніки, державної політики України, державним і галузевим науковим програмам, визначеними Верховною Радою України. Подана до захисту дисертація відповідає спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а також вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Автореферат дисертації повною мірою розкриває її зміст, основні результати та висновки, наукову новизну та практичну значимість. Опубліковані за темою дисертації наукові праці достатньо повно відображають одержані результати. Обсяги й кількість наукових праць відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України. Основні положення дисертаційного дослідження доповідались на науково-практичних конференціях та опубліковані у фахових виданнях.

Наведені у відзиві критичні зауваження не носять принципового характеру і не впливають на загальну високу оцінку дисертації.

Дисертація характеризується новизною одержаних результатів та обґрунтованістю висновків, має теоретичне і практичне значення та відповідає вимогам, які викладено в пп. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження

наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника (Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника” від 24 липня 2013 р. № 567), а її автор, Іванов Г.С., заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент –

Професор кафедри публічного
управління та адміністрування

Таврійського національного
університету ім. В. І. Вернадського,

доктор наук з державного управління, доцент

В.В. Шпачук

Учені секретарі
В. І. Вернадського

ВРТУ

В. А. [Signature]